

- 7 Přípomínky FOD k návrhu novely zákona o sociálně právní ochraně dětí dostupné na www.fod.cz
- 8 Bod č. 116 sněmovního tisku 564/0
- 9 Bod č. 5 sněmovního tisku 564/0
- 10 1 Sněmovní tisk 206/0, Vládní návrh zákona o sociálně-právní ochraně dětí
- 11 Ustanovení § 46 zákona o rodině, v platném znění
- 12 Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí, kapitola 4.1
- 13 Podle ust. § 16 zákona o veřejném zdravotním pojištění
- 14 Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí, kapitola 4.1
- 15 Ustanovení § 42g odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění
- 16 Bod č. 101 sněmovního tisku 564/0
- 17 Ustanovení § 42 odst. 6 zákona o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění
- 18 Bod č. 104 sněmovního tisku 564/0
- 19 Ustanovení § 42b zákona o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění
- 20 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění

- 21 Registr poskytovatelů sociálních služeb
- 22 Za nezaopatřené dítě se podle ust. § 11 zákona o státní sociální podpoře, v platném znění, považuje i osoba po dosažení zletilosti, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let.

Seznam použitých zdrojů:

- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění
 Zákon č. 117/1995Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění
 Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění
 Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění
 Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění
 Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v platném znění
 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění

Internetové zdroje:

- http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?sessionId=5B80CF247F982DDDF2EF0C0FD45D24B1E.node1?SUBSESSION_ID=1330525014314_1, staženo dne 25. 2. 2012
<http://www.novinky.cz/zena/deti/257518-rodice-odkladaji-deti-do-ustavu-kvuli-spatne-financni-situaci-stale-casteji.html>, staženo dne 27. 2. 2012
<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=564&CT1=0>, staženo dne 15. 1. 2012
<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=260> Sněmovní tisk 206/0, Vládní návrh zákona o sociálně-právní ochraně dětí, staženo dne 13. 12. 2010
http://zpravy.idnes.cz/drabkova-novela-zlikviduje-nase-klokanky-boji-se-fond-ohrozenych-deti-1eq-domaci.aspx?c=A120112_130627_domaci_ij, staženo dne 30. 1. 2012

www.fod.cz: Přípomínky Fondu ohrožených dětí k návrhu novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí (sněmovní tisk č. 564/0), staženo dne 19. 1. 2012
www.fod.cz: Zpravodaj 2/2011, staženo dne 27. 2. 2012

Autorka působí na Magistrátu hlavního města Prahy.

Mezinárodní jednání o dopadech odlišných životních drah mužů a žen

Věra Kuchařová

Ve dnech 3.–4. listopadu 2011 se v Berlíně konalo setkání tzv. Peer Review na téma „Effects of the life courses on women's pensions“. Je součástí dlouhodobého projektu sub-programu Evropské komise „Peer Review in Social Protection and Social Inclusion“ realizovaného v rámci programu PROGRESS. Tento sub-program sestává z každoroční série setkávání zástupců vybraných zemí EU, kteří si vyměňují zkušenosti k vybraným tématům sociální ochrany. Tentokrát se jednalo o problematiku rozdílů ve výši důchodů mužů a žen („gender pension gap“) a jejich souvislosti s genderově odlišnými životními drahami. Hlavní náplní tohoto mezinárodního setkání bylo zhodnocení možnosti aplikace nástrojů uplatňovaných v hostitelské zemi v zájmu snižování diskriminačních dopadů závislosti důchodů na genderově odlišných životních drahách. Tohoto setkání se kromě hostitelského Německa zúčastnili zástupci Rakouska, ČR, Francie, Maďarska, Itálie, Litvy, Lucemburska, Portugalska, Španělska, Švédska a Nizozemska.

Cílem berlínského jednání bylo a) zhodnotit podstatu „gender pension gap“ v Německu ve srovnání s dalšími zeměmi a b) porovnat odlišnosti profesních drah mužů a žen mezi zúčastněnými zeměmi, a to se zaměřením na hledání stěžejních příčin genderových odlišností v penzích. Záměrem setkání bylo vzájemně se inspirovat a hledat obecněji platná řešení a přístupy při zmírňování dopadů genderových diferencí v profesních biografiích a rodinných rolích na nerovnosti v penzijním věku. Německá iniciativa v dané oblasti je současně motivována aktuálně platnými dokumenty EU v oblasti penzí a rovných příležitostí, ale nevyhnutelně též v oblasti zaměstnanosti a sociální ochrany obecně, příp. dalších politik, jako je rodinná politika. Zdůrazněn byl kontext daný záměry strategie „Evropa 2020“ v evropském a národním měřítku.

Základní diskusní materiál pro jednání (autora S. Leitnera z Univerzity aplikovaných věd v Kolíně) poukázal na složitý vztah mezi třemi součástmi koordinovaného vývoje národních důchodových systémů (politik) a diferencovanými důsledky jejich uplatňování v životě různých socio-demografických skupin, konkrétně žen a mužů. Těmito třemi součástmi jsou zajiš-

tění sociální přiměřenosti, finanční udržitelnosti a modernizace programů podle měnících se sociálních a ekonomických podmínek. Tyto podmínky vedou k přednostnímu zájmu o finanční stabilitu, což implikuje požadavek posílení zaměstnanec-kých a soukromých penzijních systémů jako doplňku a jisté náhrady oslabených systémů státních penzí. Toto přehodnocení rolí jednotlivých pilířů důchodových systémů však potenciálně i reálně posiluje nerovnosti v penzijních nárocích mužů a žen (zejména v kontextu nerovností mezi socio-profesními skupinami). S. Leitner však současně upozorňuje na možnost demotivačního působení použití redistribučních mechanismů (především tzv. care credits) a navrhuje upřít pozornost na změny v oblastech, které jsou zdroji nerovností v důchodech. Jmenuje tři hlavní – rozšíření systému denní péče o děti, rozšíření forem profesního uplatnění žen (např. nerozlišování mužských a ženských profesí) a zavedení jednotné minimální mzdy.

Z předložených německých materiálů je evidentní to, co je společné v té či oné míře všem evropským zemím – pokud má penzijní systém eliminovat genderové rozdíly, nevystačí se svými vnitřními možnostmi, nemá-li být neadekvátně finančně náročný,

což ve společnosti charakterizované populačním stárnutím a ekonomickou recesí nabývá na naléhavosti. Hledání nástrojů eliminace „gender pension gap“ v dalších systémech, jimiž jedinci procházejí během své životní dráhy, je nevyhnutelné, ale vyžaduje v konečných důsledcích zásahy do oblastí ovlivněných do značné míry kulturou a tradicemi i strukturálními podmínkami každé země. Německo vzhledem k nedávnému sjednocení dvou částí s odlišnou ekonomickou a politickou historií posledních desetiletí navíc vykazuje významné odlišnosti v životních drahách žen i penzijních nárocích z nich vyplývajících mezi oběma částmi Německa. Vnitrostátní diferenciace vykazují i některé další země, např. Itálie s odlišnou zaměstnaností žen na severu a jihu země.

Mezinárodní srovnání provedené S. Leitnerem a vyplývající z národních zpráv (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/peer-reviews/2011/effects-of-life-courses-on-women2019s-pensions>) a z diskuse vedené na Peer Review, ukazuje na společné i odlišné rysy jak v životních drahách mužů a žen, tak v penzijních systémech, a také v přístupech k řešení genderových nerovností obecně a v oblasti důchodů zvláště.

Ve svých podkladových dokumentech představily jednotlivé země své důchodové systémy, relevantní veřejné politiky dotýkající se rovnoprávného postavení mužů a žen a např. politiky zaměstnanosti, ochrany před chudobou atd. a také odlišnosti v rodinných a profesních drahách mužů a žen v národním společensko-kulturním kontextu. Při komparaci předložených materiálů i přímých vystoupení na Peer Review lze získané poznatky stručně shrnout a vyhodnotit takto:

- Národní koncepce se liší z hlediska chápání základních rolí důchodových systémů i z hlediska přístupů k problematice rovnoprávného postavení mužů a žen obecně i v penzijních systémech. Všechny země však mají v základním pilíři důchodových systémů zabudovány nějaké formy kompenzací těch období v životě, kdy jsou lidé ekonomicky neaktivní, a hlavní pozornost je přitom věnována obdobím péče o děti.
- Životní dráhy mužů a žen mají v zúčastněných zemích mnohé společné, ale také neméně významné odlišné rysy. Společnými jsou zejména přerušovaná kariéra žen, jejich nižší ekonomická aktivita a příjmy, nerovnoměrné rozdělení rolí mužů a žen v soukromé sféře, což se přenáší do sféry veřejné. Odlišnosti spočívají např. v různé míře využívání zkrácených úvazků, v podílech jednopříjmových a dvou-příjmových úplných rodin v populaci, v délce přerušování profesní kariéry ženami v souvislosti s péčí o děti (délka rodičovské dovolené i doba celodenní péče o děti předškolního věku).
- Životní dráhy žen a mužů jsou ve vysoké míře podmíněny obecnými strukturálními a institucionálními podmínkami, což je jedna ze zásadních příčin národních odlišností. Mezi stěžejními diferencujícími prvky je dostupnost služeb denní péče o děti a péče o nesoběstačné osoby a také nástroje podpory zaměstnanosti, zejména žen. Obecně řečeno jsou nerovnosti v životních drahách mužů a žen podmíněny tím, nakolik jsou realizována

opatření ke sladění rodinného a pracovního života.

- Škála přístupů k řešení otázek genderových nerovností v důchodových systémech je velmi široká. Na jedné straně je např. ve Švédsku prosazována nezávislost žen a jejich vysoká ekonomická aktivita a důsledně individualizované penze, individuální rozdílnosti životních drah zohledňuje např. flexibilní důchodový věk (případy extrémně nízkých důchodů řeší garantované penze v rámci národního základního systému starobních penzí). Na straně druhé země jako Německo nechtějí „vnucovat“ pracovní zapojení žen a zaměřují se na vyrovnávání genderových rozdílů, vzniklých z genderově odlišných životních drah, v rámci penzijních systémů, ale efektivita je dost omezená. Příkladem země, která vytváří mnohostranné předpoklady pro sblížení životních drah mužů a žen, je Francie, ale přesto je tam rozdíl v penzích mužů a žen poměrně výrazný (47 % v individuálních penzích, v ČR je to 18 %).
- Překážkou větší celkové efektivity vyrovnávacích opatření v rámci penzijních systémů je mj. to, že tato opatření často diferencují nároky na „úlevy“ (benefity, kredity, náhradní doby atd.) podle různých kritérií, jako je věk dětí, hospodářský sektor, míra zdravotního postižení pečované osoby aj. Vznikají tak vedlejší nezamýšlené efekty. Na základě dvoudenního jednání Peer Review k tématu dopadů životních drah na důchody žen a mužů byly přijaty závěry, z nichž lze jmenovat:
 - Genderové nerovnosti v oblasti penzí není možné řešit pouze v rámci penzijních systémů, protože mají své zdroje v odlišných životních drahách mužů a žen a v nerovnostech v jejich profesních biografiích, oborově zaměřeni a především v nerovnostech v odměňování.
 - Různé formy redistribučních mechanismů narážejí na problémy zajištění univerzálnosti jejich působení, eliminace vedlejších efektů či dostatečnosti míry odstranění

diskriminačních prvků, to vše aniž by vznikaly jiné formy diskriminace, nejednoznačnost v definování nároků a oprávnění a aniž by byla ohrožena finanční ušnosť pro důchodový systém a státní rozpočet.

- Existuje diskrepance mezi požadavky prosazovanými především příznivci redistribučního působení penzijních systémů (kladoucími důraz na první pilíř – „státní důchody“) a požadavky zastánců především finanční udržitelnosti těchto systémů (požadujícími rozvinutí dalších pilířů a zesílení osobní odpovědnosti za zabezpečení ve stáří).
- Vzhledem k tomu, že možnosti eliminace genderových rozdílů v penzích do značné míry závisejí na sblížení životních drah mužů a žen, jsou zde velice důležité vlivy strukturálních a institucionálních podmínek, vytvářených veřejnými politikami – jmenovitě rodinnou, vzdělávací, politikou zaměstnanosti a politikou rovných příležitostí. Konkrétně je třeba zmínit vliv komplexu opatření na sladování rodiny a zaměstnání.
- Neméně významný je vliv historicko-kulturních specifik jednotlivých zemí, která determinují možnosti změn v genderových vztazích, a tím v chování (životních drahách) jednotlivců, i v přístupu relevantních subjektů při řešení genderových rozdílů ve veřejné a soukromé sféře a zavádění opatření uvnitř penzijních systémů.
- Proměnlivost životních drah i jejich diferenciací jsou tak vysoké, že je obtížné to zohlednit v průhledně a jednoznačně definovaných principech důchodových nároků. Problémem je např. vysoký podíl osamělých matek či nesezdaných soužití (nelze účinně rozvíjet „vyrovnávací“ opatření založená na manželském soužití).
- Většina opatření na vyrovnání genderových rozdílů v rámci penzijních systémů v sobě nese nebezpečí demotivačního působení na ekonomickou aktivitu (žen).

Autorka působí ve VÚPSV, v. v. i., a otázkám rodiny a genderovým rozdílům se věnuje dlouhodobě.

Informační servis čtenářům

Analýza imigrace a integrace cizinců v Ústeckém kraji

Kuchař, Pavel - Balek, Petr. Integrace cizinců. Případ Ústeckého kraje

Ústí nad Labem, FSE UJEP, 2011. 110 s. ISBN 978-80-7414-435-6

Nevelká kniha se zabývá zajímavou a v současné době i velmi potřebnou tematikou. Problematika imigrace cizinců a jejich integrace, respektive adaptace, do českého prostředí je součástí integračních, multikulturálních procesů soudobého světa.

První kapitola práce je věnována vývojovým trendům počtu cizinců v ČR a ve sledovaném kraji. Poskytuje tak přehledný obraz o významnosti zkoumaného problému. I když statistiky zaznamenávají mírný pokles

počtu zaměstnaných cizinců v posledních dvou letech, je jejich role v ekonomické oblasti nezanedbatelná. Studie potvrzuje, že většina cizinců přijíždí do ČR za prací, přičemž z větší části pracují v pozici zaměstnanců, menší část pak podniká. Podrobnější analýza ukazuje rozdíly ve vzdělanostní struktuře cizinců z jednotlivých zemí, kde zejména vyniká rozdíl mezi imigranty z Ruska (s nejvyšším podílem středoškolského a vysokoškolského vzdělání) a Vietnamu

(s nejnižším podílem osob s vyšším vzděláním). Zajímavá je rovněž informace o počtu dětí cizinců navštěvujících základní a střední školy. Průznačný je trend růstu počtu dětí cizinců na středních školách.

Další kapitola se zabývá integrační politikou ČR. Vedle prezentace obecných zásad integrační politiky si všímá její realizace v konkrétních podmínkách ve formě komunitních plánů. Jejich cílem je přispět k rozvoji vzdělání imigrantů, prevence jejich